

Baltijas ekonomiskās telpas transformācijas problēmu
zinātniski-pētnieciskais institūts



INTERNSHIP ON THE TOPIC:

**INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES:
EUROPEAN EXPERIENCE
AND ITS APPLICATION IN TRAINING
IN ECONOMICS AND MANAGEMENT**

JULY 21 – AUGUST 03, 2021

Riga, Latvia



BALTIC RESEARCH INSTITUTE OF TRANSFORMATION
ECONOMIC AREA PROBLEMS

Scientific and pedagogic internship

**“INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES:
EUROPEAN EXPERIENCE AND ITS APPLICATION
IN TRAINING IN ECONOMICS
AND MANAGEMENT”**

July 21 – August 3, 2021

Riga, Latvia
2021

Internship organizing committee:

Meelis Kitsing, Professor, Dr. of Economics, Internship Program Manager, Centre for Free Economic Thought, Baltic Research Institute of Transformation Economic Area Problems (Latvia).
Kostiantyn Shaposhnykov, Professor, Dr. of Economics, Head of Black Sea Research Institute of Economy and Innovation (Ukraine).

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

Scientific and pedagogic internship “Innovative educational technologies: European experience and its application in training in economics and management” : Internship proceedings, July 21 – August 3, 2021. Riga: Baltic Research Institute of Transformation Economic Area Problems, 2021. 120 p.

ISBN 978-9934-26-119-0

Contents

Андросенко О. О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРІЇ ОБМЕЖЕНЬ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	1
Білокінь Р. М. ВПЛИВ ОСОБИСТИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИ НА ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ	4
Білоцерківський О. Б. МІСЦЕ ТОРГІВЛІ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	7
Божко Л. Д. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД.....	11
Бондаревська К. В. СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ОСІБ СТАРШОГО ВІКУ НА РИНКУ ПРАЦІ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	16
Варіс І. О. ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО	19
Градобоєва Є. С. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МІСТА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД І УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ	22
Гринчук С. О. СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО ПЛАНУВАННЯ	26
Гринюк Д. Ю. SEO-ОПТИМІЗАЦІЯ ЯК МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ В УМОВАХ НОВИХ РЕАЛІЙ.....	29
Дмитренко О. М. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	32
Добіжа Н. В. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ.....	36
Ємельянова Л. О. КУЛЬТУРНІ ВІДМІННОСТІ НАСЕЛЕННЯ КРАЇН СВІТУ ТА РОЗВИТОК ФОНДОВИХ РИНКІВ	39

Зайцева М. М. УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В СФЕРІ ТУРИЗМУ	43
Pnytskyi D. O. NETWORK PARADIGM OF GLOBAL MONETARY AND FINANCIAL SYSTEM ARCHITECTURE DEVELOPMENT: CRITIQUE AND SCENARIOS	46
Ишейкін Т. Є. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19	50
Кислицина О. В. СУЧАСНІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОСТІ	53
Любич О. А. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	56
Мельникова М. В. ПРО ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ОКРЕМИХ ДИСЦИПЛІН АСПІРАНТАМ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»	59
Миков Д. М. ГОЛОВНІ МАРКЕТИНГОВІ ТЕНДЕНЦІЇ НА 2021 РІК (В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ).....	62
Михальська Л.В. МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ З УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	66
Перепада Ф. Л. ВИКОРИСТАННЯ CRM-СИСТЕМ В ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ	69
Radzikhovska Yu. M. TRADING AND MARKETING STRATEGIES OF ECONOMIES IN THE CONTEXT OF INNOVATIVE DIGITAL TRANSFORMATIONS	73
Ратушна Ю. С. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	77

Рубежанська В. О. РОЛЬ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	80
Serohina N. WAYS TO IMPROVE ROAD INFRASTRUCTURE AS A COMPONENT OF ECONOMIC DEVELOPMENT.....	82
Смалійчук Г. В. ФОРМУВАННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОГО ТИПУ ПРАЦІВНИКА В УМОВАХ СВІТОВОГО РИНКУ ПРАЦІ	86
Sokolova M. S. INTRODUCTION OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY STRATEGY FOR MARITIME TRANSPORT ENTERPRISES IN UKRAINE	88
Стрілець В. Ю. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»	92
Тарасевич О. В. ЩОДО РОЗВИТКУ ВІДНОСИН «ЦЕНТР – РЕГІОН» З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	95
Трайно В. М. ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ COVID-19	99
Холодок В. Д. ГАСТРОНОМІЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ	102
Яловега Н. І. КОРПОРАТИВНА РЕПУТАЦІЯ ЯК ОСНОВНА МЕТА КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	105
Яровий В. Ф. ДІЛОВА ГРА ЯК ЕФЕКТИВНА ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ	109

management, no. 133, pp. 184-192. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2013.12.013>

4. Elkington J. (2020) *Green Swans: The Coming Boom in Regenerative Capitalism* (Kindle ed.). Fast Company Press: New York, NY, USA.

5. Business for Social Responsibility. Available at: <https://www.bsr.org/en/research>

6. Holme, R., & Watts, P. (2001) Making Good Business Sense. *The Journal of Corporate Citizenship*, no. 2, pp. 17-20. Available at: <http://www.jstor.org/stable/jcorpciti.2.17>

7. Green Paper Entrepreneurship in Europe. Available at: <https://ec.europa.eu/growth/content/green-paper-entrepreneurship-europe-0en>

Стрілець В. Ю.

д.е.н.,

доцент кафедри міжнародної економіки
та міжнародних економічних відносин

Вищого навчального закладу Укоопспілки

«Полтавський університет економіки і торгівлі»

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

Пандемія COVID-19 призвела до кардинальних змін у способі життя, роботи та навчання, а необхідність фізичної дистанції сприяла розвитку інформаційних технологій та поширенню використання Інтернету – він став віртуальним порядком, даючи людям життєво важливу інформацію та створюючи можливості електронного навчання.

В створених умовах сучасного інформаційного середовища, що постійно розвивається та змінюється, виховання майбутніх поколінь як людей суспільства знань шляхом інтеграції нових технологій в освітнє середовище є однією з основних цілей навчання. Швидкий та легкий доступ до інформації, а також її обмін та розвиток супроводжують ситуації, коли технології часто використовуються для того, щоб зробити навчальний процес більш якісним. Інтеграція технологій з лекціями стала неминучою для ефективного навчання. Для освітян стало важливим ефективно використовувати інформаційні технології, особливо, у навчально-тренувальних заходах, що застосовуються в освітньому середовищі та структурі освітньої системи.

Одним із найбільш ефективних інструментів підтримання якості освіти та забезпечення безперервності навчального процесу в період пандемії є застосування інструментів дистанційного навчання (створення дистанційних курсів, проведення онлайн семінарів, лекцій, тренінгів та консультацій). Електронне дистанційне навчання (e-learning) – це інтерактивне навчання, при якому навчальний матеріал (learning content) доступний в діалоговому режимі (on-line), і яке забезпечує автоматичний зворотній зв'язок з навчальною діяльністю студента [1]. Основні принципи дистанційного навчання – це встановлення інтерактивного спілкування між студентом та викладачем без

забезпечення їх безпосередньої зустрічі та самостійне освоєння певного масиву знань і навичок за обраним курсом при використанні певних інформаційних технологій [2].

Хоча спалах COVID-19 був однією з найважливіших проблем в історії освіти, він також дав поштовх для розвитку інноваційних практик викладання, принісши з собою безпрецедентний успіх, дозволивши студентам продовжувати навчання на «безпечній» відстані. Разом з тим, використання інструментів дистанційного навчання передбачає, що студенти повинні мати властивості індивідуальних інновацій на належному рівні, щоб адаптуватися до розвитку та інновацій, що відбуваються у навчанні. В цьому випадку важливим є розвиток когнітивних здібностей, під якими слід розуміти сукупність розумових процесів, які передбачають сприйняття, формування понять, рішення завдань, крізь призму креативності та інноваційності. Креативність є ключовою умовою формування майбутніх професіоналів із студентів, особливо спеціальності «Міжнародні економічні відносини», в українських реаліях, оскільки дозволяє виділити свою ключову конкурентну перевагу, яка забезпечить конкурентоспроможність студентів не тільки на відчизняному, а й на міжнародних ринках. Креативність та інноваційність є критичним фактором для успішного розвитку студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини». Серед основних факторів оцінки креативності можна виділити: оригінальне та асоціативне мислення; здатність до творчого бачення подолання проблеми; прийняття нестандартних рішень; винахідливість. якщо рівень індивідуальної інноваційності високий, процес інноваційності буде проходити ефективніше, і в кінці процесу можна буде отримати успішні результати у навчанні. Різні інноваційні риси студентів призводять до різної поведінки щодо прийняття інформаційних технологій, тобто процес навчання ускладнюється не тільки більш самостійним освоєнням матеріалів дисциплін з міжнародних економічних відносин, а й необхідністю швидкого адаптування до середовища дистанційних курсів, освоєння знань як ними користуватися та як організувати власний тайм-менеджмент для вчасного їх проходження.

Ще одним важливим недоліком дистанційного навчання студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» є гальмування розвитку такої важливої для майбутнього професіонала у сфері міжнародних відносин здібності як комунікативна компетентність, що представляє собою здатність будувати міцні робочі стосунки, ділитися знаннями, превентивувати ризики і сприяти саморозвитку особистості [4]. Так, навчання у дистанційному режимі не дозволяє проводити достатню комунікацію між студентами та викладачами, а отже такі необхідні «Soft skills» («гнучкі навички») як: толерантність; контактність та ініціативність у робочих стосунках; прагнення до формування комфортного робочого психоклімату; стресостійкість; відповідальність за власні дії та дії колективу; вміння працювати в команді, оцінювати та приймати рішення, лідерські здібності, вміння висловлювати та аргументувати власну думку, комунікабельність, вміння проводити переговори, презентаційні та ораторські навички, отримують недостатній розвиток. «Soft skills», або «гнучкі навички» – це комбінація соціальних та комунікативних навичок людини, рис її характеру, соціального та емоційного

інтелекту, яка дозволяє людям легко пристосовуватися до навколишнього середовища, ефективно співпрацювати з іншими та досягати своїх цілей [3]. Для майбутніх спеціалістів з міжнародних економічних відносин «soft skills» є надважливими та невід'ємними складовими їх конкурентоспроможності на ринку праці. Численні дослідження показали, що близько 70-85% кар'єрного успіху забезпечують саме «soft skills», тоді як «hard skills» формують решту 15-30%. Така статистика доводить, що роботодавці найбільше цінують у кандидатів «soft skills» та розвиток саме цих навичок надає студентам конкурентної переваги.

Розмиття часових меж під час дистанційного навчання також є негативним фактором впливу на формування студента-професіонала спеціальності «Міжнародні економічні відносини», оскільки «Тайм-менеджмент», що проявляється в ефективному управлінні часом, здатності студентів до виконання своїх завдань в межах виділеного часу, є відмінним у різних типів особистості, а тому може вплинути на те, що навіть відмінник, який має низький рівень тайм-менеджменту погіршить якість свого навчання.

Для того, щоб подолати виявлені недоліки та забезпечити високий рівень навчання студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» у дистанційному середовищі викладачам-розробникам дистанційних курсів та лекторам необхідно, поміж іншого, зробити акцент на наступних заходах:

– при впровадженні полілінгвістичного навчання враховувати різний рівень знань іноземної мови студентами на перших курсах навчання. Враховуючи те, що застосування полілінгвістичного навчання у освітніх програмах студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» є обґрунтованим, необхідним і доцільним до впровадження вже на ранніх етапах навчання, важливим є розуміння різного рівня базових знань іноземних мов, що сформувалися у студентів під час загальноосвітнього шкільного навчання. Тому необхідним створення можливості підтримки курсів, що розроблені іноземною мовою, вітчизняним супроводженням (розміщення тексту лекцій на декількох мовах, субтитри тощо);

– впровадити програми відновлення навчання. Викладачі дисциплін спеціальності «Міжнародні економічні відносини» повинні забезпечити, щоб студенти, які відстали, отримали підтримку, необхідну їм для досягнення очікуваних цілей навчання. Першим кроком має бути проведення своєчасного оцінювання для виявлення цих студентів та їхніх потреб у підтримці. Дослідження аналітичного центру Групи Світового банку показали, що 12-тижневі програми репетиторства можуть допомогти студентам досягти такого прогресу, який можна було б очікувати від трьох до п'яти місяців звичайного навчання [5].

– захистити бюджет на освіту. З огляду на значне фінансове напруження, яке зазнало населення країн під час пандемії, деякі Вищі навчальні заклади можуть зіткнутися зі скороченням кількості студентів у зв'язку з їх неплатоспроможністю, що може поставити під загрозу досягнення цих організацій. Тому варто розглянути можливості відстрочки плати за навчання, збільшення кількості фінансових пільг та активізації залучення грантової та інвестиційної підтримки талановитої молоді.

– створити можливості для більш індивідуалізованих підходів до викладання та навчання. Необхідно розробити гнучкі навчальні програми, які можна викладати особисто або в Інтернеті. Окрім того, викладачі повинні бути краще підготовлені для управління широким спектром ІТ-пристроїв, що може бути досягнуто опануванням коротких навчальних курсів, що сприяють вдосконаленню цифрових навичок викладачів.

В цілому, пріоритетним є використання постпандемічного періоду для відновлення систем освіти та підвищення їх стійкості. У той же час важливо побудувати майбутню систему освіти, яка зможе краще використовувати змішані моделі навчання, щоб охопити всіх студентів на їх рівні та забезпечити більш індивідуальні підходи до навчання. Отже, пандемія COVID-19 мала значний вплив на розвиток інноваційних дистанційних методів навчання, проте існує ряд проблем, що перешкоджають формуванню професійних навичок студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини». Майбутні дослідження повинні бути зосереджені на оцінці впливу цієї трансформації на віртуальне навчальне середовище на успішність студентів.

Література:

1. Блошинський І.Г. Сутність та зміст поняття «дистанційне навчання» в зарубіжній та вітчизняній науковій літературі. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2015. № 3. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps201534>
2. Штихно Л. В. Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти. *Молодий вчений*. 2016. № 6. С. 489-493. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv20166123>
3. Soft skills. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Soft_skills
4. Стрілець В.Ю. Забезпечення розвитку малого підприємництва в умовах трансформації національної економіки України : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03. Суми, 2021. 496 с.
5. Інформація офіційного сайту Wordbank. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/opinion/2021/04/02/the-impact-of-covid-19-on-education-recommendations-and-opportunities-for-ukraine>

Тарасевич О. В.

д.е.н., доцент,

*завідувач відділу економіко-правових проблем містознавства
Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України»*

ЩОДО РОЗВИТКУ ВІДНОСИН «ЦЕНТР – РЕГІОН» З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Останнім часом в більшості економічно розвинутих країн відбувається зростання децентралізації державного впливу на всі економічні процеси. Найважливішим елементом цього процесу виступають відносини взаємодії